

PROCEEDINGS BOOK

EGE 10. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

EGE
10TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
December 22-24, 23 Izmir

CİLT 1

ISBN : 978-625-6830-70-7
Academy Global Publishing House

EGE 10th INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
December 22 - 24, 2023
Izmir

NO : UBM- 10K - 2023. 356S–1347

Subject: Acceptance letter

17/12/2023

Dr. Öğr. Üyesi, Perihan CİVELEK

Yeliz YILDIZ

Bilecik,Şeyh Edebali University

Herewith, the international scientific committee is happy to inform you that the peer- reviewed draft paper entitled “**CREATIVE PROBLEM-SOLVING SKILLS IN PRESCHOOL CHILDREN: A REVIEW OF STUDIES**” has been accepted for oral presentation as well as inclusion in the conference proceedings of the “EGE 10th INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES” to be held in Izmir, Turkey during December 22 - 24, 2023

We look forward to receiving your completed registration and seeing you in Izmir, Turkey.

Sincerely,

Prof. Dr. Hülya Çiçek

www.egekongresi.org

egekongresi@gmail.com

CERTIFICATE OF APPRECIATION

PROUDLY PRESENTED TO

Yeliz YILDIZ

IN ORAL PRESENTATION, RECOGNITION AND APPRECIATION OF RESEARCH
CONTRIBUTION TO
EGE 10th INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
DECEMBER 22 - 24, 2023 - IZMIR
WITH THE PAPER ENTITLED
“ CREATIVE PROBLEM-SOLVING SKILLS IN PRESCHOOL CHILDREN:
A REVIEW OF STUDIES ”

December 24, 2023

PROF. DR. HULYA CICEK

www.egekongresi.org

CERTIFICATE OF APPRECIATION

PROUDLY PRESENTED TO

Dr. Öğr. Üyesi, Perihan CİVELEK

IN ORAL PRESENTATION, RECOGNITION AND APPRECIATION OF RESEARCH
CONTRIBUTION TO
EGE 10th INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
DECEMBER 22 - 24, 2023 - IZMIR
WITH THE PAPER ENTITLED
“ CREATIVE PROBLEM-SOLVING SKILLS IN PRESCHOOL CHILDREN:
A REVIEW OF STUDIES ”

December 24, 2023

PROF. DR. HULYA CICEK

www.egekongresi.org

EGE 10th INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
EGE 10th INTERNATIONAL CONFERENCE ON APPLIED SCIENCES
ARTworld 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
December 22 - 24, 2023
İzmir

Join Zoom Meeting

**[https://us02web.zoom.us/j/88193707664?pwd=MEZBL3M0SIArNWVsMjV0YUJkR3lIQ
T09](https://us02web.zoom.us/j/88193707664?pwd=MEZBL3M0SIArNWVsMjV0YUJkR3lIQ
T09)**

Meeting ID: 881 9370 7664

Passcode: 123456

ÖNEMLİ AÇIKLAMA (Lütfen okuyunuz)

- ZOOM bağlantısı için yukarıda verilen bağlantıyı veya yine yukarıda verilen giriş bilgilerini kullanabilirsiniz.
- Oturum içerisinde en KIDEMLİ olan katılımcı, moderatör olarak seçilir. Moderatörün oturum düzenini gözetmesi, akademisyen adaylarını yönlendirmesi beklenmektedir.
- Oturuma bağlanmadan önce Salon numaranızı adınızın önüne aşağıdaki gibi ekleyiniz. Bu sayede kongre açılışında beklemeden oturumlarınıza gönderilebileceksiniz. Ör. 5-Ahmet Ahmetoglu
- Sunum süresi 10 dakikadır. Bu sürenin aşılmamasını moderatörler temin edecektir.
- Sunum sonrası 5 dakikayı geçmeyen soru-cevap, tartışma süresi verilmektedir.
- Sunumlar TÜRKÇE veya İNGİLİZCE yapılabilmektedir.
- Kameralar, oturum süresince toplam % 70 oranında açık olmak zorundadır.
- Sunum yapan katılımcının kamerası açık olmak zorundadır.
- Sunum yapmak zorunludur. Herhangi bir nedenle sunum yapmamış olan katılımcıya sertifika verilmesi ve çalışmasının yayınlanması söz konusu olamaz.
- Katılımcı, kendi oturumda, oturum bitene kadar bulunmak zorundadır.
- Katılımcıların kendi oturumları dışındaki oturumlara katılma zorunluluğu yoktur.
- ZOOM platformunun kapasite sınırı nedeniyle, DİNLEYİCİ, sadece kapasite izin verdiği sürece kabul edilebilmektedir.

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- To be able to make a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID instead of “Meeting ID or Personal Link Name” and solidify the session.
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- Speakers must be connected to the session **10 minutes before** the presentation time.
- All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- During the session, your camera should be turned on **at least %70** of session period
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

TECHNICAL INFORMATION

- Make sure your computer has a microphone and is working.
- You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.
- Before you login to Zoom please indicate your name surname and hall number,

EGE 10th INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES EGE 10th INTERNATIONAL CONFERENCE ON APPLIED SCIENCES ARTworld 3rd INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION December 22 - 24, 2023 İzmir Meeting ID: 881 9370 7664 Passcode: 123456 23 Aralık / December 23, 2023 / 17:00 – 19:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
SALON 10	Prof. Dr. CANAN NAKİBOĞLU	1	Öğretmenlerin İstihdam Şekillerinin Öğretmenlerin Mesleki Adanmışlıklarına Etkisi	FURKAN YEŞİLBAĞ Prof. Dr. AYDIN BALYER
		2	8.SINIF T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNDE SANAL MÜZE KULLANIMININ ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ VE SANAL MÜZE HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	Yüksek Lisans Öğrencisi, ONUR KAVAK Prof. Dr. ALİ YILMAZ Dr. Öğr. Üyesi ABDULLAH CEVDET KIRIKÇI
		3	ORTAÖĞRETİM 11. SINIF DÜZEYİNDEKİ ÖĞRENCİLERİNE FİZİKSEL MODELLER YARDIMIYLA ÖĞRENCİ MERKEZLİ MODEL YOLUYLA GENEL ASTRONOMİ KAVRAMLARININ ÖĞRETİMİ	Uğur BAY Prof. Dr. Hüseyin KALKAN
		4	THE USE OF "FLOW DIAGRAM" IN CHEMISTRY LABORATORY TEACHING AND THE THOUGHTS OF PROSPECTIVE CHEMISTRY TEACHERS TOWARD "FLOW DIAGRAM"	Prof. Dr. CANAN NAKİBOĞLU
		5	EVALUATION OF PROSPECTIVE CHEMISTRY TEACHERS' EXPERIENCES IN CONDUCTING AN EXPERIMENT USING "FLOW DIAGRAM"	Prof. Dr. CANAN NAKİBOĞLU
		6	CREATIVE PROBLEM-SOLVING SKILLS IN PRESCHOOL CHILDREN: A REVIEW OF STUDIES	Dr. Öğr. Üyesi, Perihan CİVELEK Yeliz YILDIZ
		7	PRESCHOOL TEACHERS' SELF-EFFICACY PERCEPTIONS REGARDING MOTOR SKILL ACTIVITIES: A MIXED-METHODS STUDY	Dr. Öğr. Üyesi, Perihan CİVELEK
		8	THE THEMATIC ANALYSIS OF POST-GRADUATE THESES PREPARED FOR HEARING IMPAIRED INDIVIDUALS IN TURKEY	HİLAL AKCASU Doç. Dr. HARUN CEYLAN

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDEKİ ÇOCUKLARDA YARATICI PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ: YAPILAN ÇALIŞMALAR ÜZERİNE BİR İNCELEME

Dr. Öğr. Üyesi Perihan CİVELEK¹, Yüksek Lisans Öğrencisi Yeliz YILDIZ²

¹ Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, perihan.civelek@bilecik.edu.tr
- ORCID ID: 0000-0002-2652-9282

² Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, yildizyeliz0512@gmail.com
- ORCID ID: 0009-0006-6513-7376

ÖZET

Meydana getirme, üretme gibi devingen bir süreci yansıtan yaratıcılık, her insanda var olduğu sürece itibaren bulunan ve en üst potansiyeline ulaşmasını destekleyen önemli bir yetidir. Yaratıcılık genel olarak güçlüğü tanımlama, sorunlara çözüm bulma ve sonucu ortaya koyma yetisidir. Problem çözme ise en genel ifade ile karşılaşılan güçlüklerden kurtularak, organizmanın dengeye kavuşması sürecidir. Karmaşık bir zihinsel beceri olan problem çözme; deneme-yanılma, içgörü kazanma, neden-sonuç ilişkisi kurma gibi zihinsel süreçleri içermektedir. Bu bağlamda problem çözme ve yaratıcılık birbiriyle ilişkili bir süreci temsil etmektedir. Yaratıcılık problemlere alışılmadık, benzersiz çözümler üretme yeteneğidir. Yaratıcı problem çözme ise karşılaşılan güçlüklerden kurtulabilmede yaratıcılık süreçlerini kullanmayı içermesi bakımından problem çözmeden ayrılmaktadır. Yaratıcı problem çözme yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, analitik düşünme gibi üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesini sağlamaktadır. Meraklı, hayal gücünün kuvvetli olduğu erken yıllar, üst düzey düşünme becerileri açısından sonraki yıllar için temel oluşturan bir dönemdir. Bu kapsamda özellikle de okul öncesi öğretmenlerinin çocukların yaratıcı problem çözme becerilerini destekleyici aktiviteler gerçekleştirmesi oldukça önem taşımaktadır. İlgili alan yazın incelendiğinde okul öncesi dönemde yaratıcılık ve problem çözme becerilerine yönelik çok sayıda çalışmanın olduğu görülürken, doğrudan yaratıcı problem çözmeye yönelik olarak yapılan çalışmalar ise oldukça sınırlıdır. Bu bağlamda ilgili çalışmada 2018-2023 yılları arasında Türkiye’de okul öncesi dönemde yaratıcı problem çözme becerisi üzerine yapılan çalışmaların bibliyografik analizi yapılmıştır. İlgili sonuçlar ışığında ise konuya ilişkin çeşitli öneriler sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, Yaratıcılık, Problem Çözme, Yaratıcı Problem Çözme

CREATIVE PROBLEM-SOLVING SKILLS IN PRESCHOOL CHILDREN: A REVIEW OF STUDIES

ABSTRACT

Creativity, a dynamic process that reflects activities such as creating and producing, is an important skill that exists in every individual from the moment of its inception and supports reaching its highest potential. Creativity is generally the ability to identify difficulties, find

solutions to problems, and present the result. Problem solving, in the most general terms, is the process of getting rid of the difficulties encountered and achieving balance in the organism. Problem solving, a complex mental skill; It includes mental processes such as trial and error, gaining insight, and establishing cause-effect relationships. In this context, problem solving and creativity represent an interrelated process. Creativity is the ability to produce unusual, unique solutions to problems. Creative problem solving differs from problem solving in that it involves using creativity processes to overcome difficulties encountered. Creative problem solving enables the development of high-level thinking skills such as creative thinking, critical thinking and analytical thinking. The early years, when people are curious and imaginative, are a period that lays the foundation for the following years in terms of high-level thinking skills. In this context, it is especially important for pre-school teachers to carry out activities that support children's creative problem-solving skills. When the relevant literature is examined, it is seen that there are many studies on creativity and problem-solving skills in the preschool period, while studies on direct creative problem solving are quite limited. In this context, a bibliographic analysis of studies conducted in Turkey between 2018 and 2023 on creative problem-solving skills in early childhood education has been carried out. In the light of the relevant results, various suggestions are offered on the subject.

Key words : Preschool education, Creativity, Problem solving, Creative problem solving

1. GİRİŞ

Yaratıcılığa ilişkin alan yazında birçok farklı tanım bulunmaktadır. Bu tanımlarda yaratıcılık olağandışlık (Wilson, Guilford & Christensen, 1953); kendini gerçekleştirme (Rogers, 1954); özgünlük (Guilford, 1956); alışılmadık çözümler bulma yetileri (Urban, 1991) olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaratıcılığın önemli isimlerinden biri olan Torrance' a göre ise genel olarak güçlüğü tanımlama, sorunlara çözüm bulma ve sonucu ortaya koyma yetisidir (Runco & Jaegers, 2012). Yapılan tanımlar ışığında yaratıcılık genel olarak bilişsel bir süreç ve bir beceri olarak ele alınmaktadır (Çelebi, 2014). Latince 'creare' sözcüğünden gelen yaratıcılık meydana getirme, üretme gibi dinamik bir süreci yansıtmaktadır (San & Güleryüz, 2004). Yaratıcılık ne, niçin, nerede, nasıl, kim ve ne zaman vb. soruların her alanda sorulmasını gerekli kılarak, bu devingen yapının oluşumunu sağlamaktadır (Üstündağ, 2009). Günümüzde özellikle de gelişmiş bir toplumun en önemli unsurunu oluşturan yaratıcılık, her insanda az ya da çok bulunan bir yetidir (Aslan & Cansever, 2009). Yaratıcı bireylere sahip olan toplumların, diğer toplumlara birçok açıdan liderlik ettiği düşünüldüğünde, yaratıcılık becerilerinin desteklenmesinin sadece bireysel değil toplumsal açıdan da ne kadar önemli olduğu açıktır (Işık, 2013). Günümüz toplumlarında, bireylerden analiz yapabilen, eleştirel ve yaratıcı düşünebilen bireyler olması beklenmektedir (Vural, 2008). Bu bağlamda eğitimden beklenen bilgi vermenin ötesinde yaratıcı düşünen, yeniliklere açık, yaratıcı bireyler yetiştirmesidir. Böyle bir yapıyı geliştirmeye özellikle de merakın, keşfin ve hayal gücünün en yoğun görüldüğü dönemlerden biri olan okul öncesi dönemden itibaren başlanması oldukça önem arz etmektedir (Ergen & Akyol, 2012). Problem çözme ise en genel ifade ile karşılaşılan güçlüklerden kurtularak, organizmanın dengeye kavuşması sürecidir (Serin, Serin & Saygılı, 2010). Bu bağlamda problem çözme ve yaratıcılık birbiriyle ilişkili bir süreci temsil etmektedir. Bir güçlük durumunu ifade eden problem kavramı, belirli bir durum karşısında çözüme nasıl ulaşılabileceğinin bilinmediği durumlarda ortaya çıkmaktadır (Yıldırım, 2014). Problem çözme ise genel olarak problemin fark edilmesinden çözümlenmesine kadar geçirilen zihinsel bir süreçtir (Alemdar Coşkun, 2016). Karmaşık bir süreç olan problem çözme, deneme-yanılma, içgörü kazanma, neden-sonuç ilişkisi kurma gibi üst düzey zihinsel süreçleri içermektedir. Problem çözme ile sadece yeni bilgilerin öğrenimi değil, eski bilgilerle yeni öğrenmeler arasında ilişki kurulması da

sağlanmaktadır (Açıkgöz, 2006). Problem çözme becerisi çocukların çevreye uyum sağlayabilmeleri için oldukça önemli ve kazanılması gerekli bir beceridir (Önol, 2013). Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı'nda da problem durumlarını fark edebilme ve problem durumlarına çözümler üretme temel kazanımlar arasında yer almaktadır (MEB, 2013). Çocukların problem çözme becerilerinin gelişiminin desteklenmesi, gerçek yaşama uyum sağlayabilmesi için oldukça önemlidir. (Zembat & Unutkan, 2005). Bu bağlamda bakıldığında problem çözme sadece bilişsel bir beceri değil aynı zamanda sosyal becerilerin de gelişimini sağlayarak sosyal hayatta sağlıklı ilişkiler geliştirilebilmesini de desteklemektedir (Yürkcü & Demircioğlu, 2017). Birbiriyle çok ilişkili olan yaratıcılık ve problem çözme becerilerinin gelişimi erken yıllardan itibaren başlamaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin sınıflarında yaratıcılık ve problem çözme becerilerine ilişkin farklı yöntem ve teknikleri uygulayarak çocuklara bu becerileri kazandırmaları oldukça önemlidir (Zeytun, 2010). Yaratıcı problem çözme ise, karşılaşılan engellerin ya da güçlüklerin aşılmasında yaratıcılık süreçlerinin kullanılmasını içermektedir (Karabey, 2010). Yaratıcı problem çözme; problemleri ya da güçlükleri formüle etme, çok sayıda seçenekler üretme ve bu seçenekleri analiz etme, yeni çözümlerin etkili bir şekilde uygulanması için planlar yapma süreçlerinden oluşmaktadır (Treffinger, 1995). Yaratıcı problem çözme karşılaşılan güçlüklerden kurtulabilmede yaratıcılık süreçlerini kullanmayı içermesi bakımından problem çözmeden ayrılmaktadır. Meraklı, hayal gücünün kuvvetli olduğu erken yıllar, üst düzey düşünme becerileri açısından sonraki yıllar için temel oluşturan bir dönemdir. Bu kapsamda özellikle de okul öncesi öğretmenlerinin çocukların yaratıcı problem çözme becerilerini destekleyici aktiviteler gerçekleştirmesi oldukça önem taşımaktadır. İlgili çalışma ile okul öncesi dönemdeki çocuklarda yaratıcı problem çözme becerileri üzerinde hem bir alan yazın incelemesi sunulmuş hem de konuya ilişkin 2018-2023 yılları arasında Türkiye' de okul öncesi dönemde yaratıcı problem çözme becerisi üzerine yapılan çalışmaların bibliyometrik analizi yapılmıştır. İlgili çalışmanın yapılmasının nedeni, okul öncesi dönemde çocukların gelişimlerinde ve zihinsel süreçlerinin desteklenmesinde oldukça önemli bir rolü bulunan yaratıcı problem çözmeye ilişkin yapılan çalışmaların sınırlı olması ve bu nedenle mevcut durumun ortaya konulmak istenmesidir. Bu kapsamda çalışma alan yazındaki boşluğa katkı sağlaması bakımından önemlidir. Bu bağlamda çalışmada elde edilen sonuçlar ışığında çeşitli önerilere yer verilmiştir. Çalışmanın genel amacı bağlamında şu alt amaçlar ele alınmaktadır:

- İncelenen çalışmaların yıl ve türüne göre dağılımı nasıldır?
- İncelenen çalışmaların çalışma alanına göre dağılımı nasıldır?
- İncelenen çalışmaların çalışma grubuna göre dağılımı nasıldır?
- İncelenen çalışmaların örneklem büyüklüğüne göre dağılımı nasıldır?
- İncelenen çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
- İncelenen çalışmaların veri analiz yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
- İncelenen çalışmaların elde edilen sonuçlarına göre dağılımı nasıldır?

2. YÖNTEM

Çalışmada okul öncesi dönemdeki çocuklarda yaratıcı problem çözme becerileri üzerine Türkiye' de 2018-2023 yılları arasında yapılmış çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda çalışma bibliyometrik analiz modeline uygun olarak tasarlanmıştır. Bu amaçla tez çalışmaları ve makalelere Ulusal Tez Merkezi ve Google Akademik üzerinden yapılan taramalarla ulaşılmıştır. Çalışmaların 2018-2023 yılları arasında yayımlanması, Türkiye' de gerçekleştirilmesi, okul öncesi eğitime ilişkin olması ve yaratıcı problem çözme üzerine yapılması çalışma grubunun temel seçim ölçütlerini oluşturmaktadır. İlgili çalışmalar 'yaratıcı problem çözme' ve 'creative problem solving' anahtar kelimeleri ile taranmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda 24.080 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu

çalışmalardan 80' i lisansüstü tez çalışmalarını içerirken, 24.000 çalışma ise makalelerden oluşmaktadır. Ancak ilgili kriterler bağlamında yapılan incelemeler sonucunda sadece 2 çalışmanın, araştırmaya dâhil edilme kriterlerine uygun olduğu görülmüştür. Bu kapsamda çalışmalar; yıl, çalışmanın türü, çalışma alanı, araştırma deseni, çalışma grubu, örneklem büyüklüğü, veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri ve elde edilen sonuçlar bağlamında incelenerek bulgular bölümünde sunulmuştur.

3. BULGULAR

Çalışmanın bulguları yıl, çalışmanın türü, çalışma alanı, araştırma deseni, çalışma grubu, örneklem sayısı, veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri, sonuçlar bağlamında ele alınmıştır. Bu kapsamda çalışmalara Ç1 ve Ç2 kodları verilerek, çalışmalar belirlenen kriterler bağlamında değerlendirilmiştir. Çizelge 1. de çalışmaların türü, yayımlandığı yılı ve çalışma alanlarına ilişkin bulgular sunulmaktadır.

Çizelge 1. İncelenen Çalışmaların Tür ve Yıla Göre Dağılımları

Çalışma	Çalışmanın Türü	Yayımlandığı Yıl	Çalışma Alanları
Ç1	Araştırma Makalesi	2019	Yaratıcı problem çözme beceri düzeyleri
Ç2	Araştırma Makalesi	2020	Yaratıcı problem çözme etkinliklerinin etkisinin incelenmesi

Çizelge 1. incelendiğinde çalışmaların tamamının araştırma makalesi olduğu görülmektedir. Bu kapsamda araştırma makalelerinden biri tez çalışmasından üretilmiştir. Ancak ilgili tez çalışması 2018 yılı ve öncesinde gerçekleştirildiği için, çalışma kapsamına dâhil edilmemiştir. Çalışmaların yayımlandığı yıllar incelendiğinde 1 çalışmanın 2019 yılında, 1 çalışmanın 2020 yılında yayımlandığı görülmektedir. İncelenen araştırmaların çalışma konularının yaratıcı problem çözme becerileri ve yaratıcı problem çözme etkinliklerinin etkisinin incelendiği çalışmalar olarak ikiye ayrıldığı görülmektedir. Bu bağlamda Ç1 kodlu çalışmada çocukların yaratıcı problem çözme beceri düzeyleri ile birlikte, yaratıcı problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Ç2 kodlu çalışmada yaratıcı problem çözme etkinliklerinin çocukların yaratıcılıkları üzerindeki etkisine yönelik bir çalışma gerçekleştirilmiştir.

Çizelge 2. de ise incelenen çalışmaların araştırma deseni, çalışma grubu, örneklem büyüklüğü, veri toplama araçları, veri analiz yöntemi ve elde edilen sonuçlarına ilişkin bulguları sunulmaktadır.

Çizelge 2. İncelenen Çalışmaların Genel Bibliyometrik Özellikleri

Çalışma	Araştırma Deseni	Çalışma Grubu	Örneklem Büyüklüğü	Veri Toplama Araçları	Veri Analiz Yöntemi
Ç1	İlişkisel tarama modeli	60-84 aylık çocuklar	76 çocuk	Kişisel Bilgi Formu, Yaratıcı	Mann-Whitney U Testi,

				Problem Çözme Rubriği	Kruskal Wallis-H Testi
Ç2	Karma model	5 yaş grubu çocuklar, öğretim üyeleri ve uygulayıcılar	39 çocuk, 5 uzman öğretim üyesi ve 5 uygulayıcı	Öğretim Üyesi Görüşme Formu, Öğretmen Görüşme Formu, Torrance Yaratıcı Düşünme Şekilsel Testi A ve B Formu	İçerik Analizi, 2×2 Karma ANOVA (Mixed ANOVA)

Çizelge 2 incelendiğinde Ç1 kodlu çalışma ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilirken, Ç2 kodlu çalışma ise karma desen modeline göre gerçekleştirilmiştir. Ç1 kodlu çalışma 60-84 aylık 76 çocuk ile, Ç2 kodlu çalışma ise 5 yaş grubu 39 çocuk, 5 uzman ve 5 uygulayıcı ile yapılmıştır. Ç1 kodlu çalışmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu ve Yaratıcı Problem Çözme Rubriği kullanılmış, veriler Mann Whitney U ve Kruskal Wallis-H testleriyle analiz edilmiştir. Ç2 kodlu çalışmada ise birden fazla ölçme aracı kullanılmıştır. Bu bağlamda Öğretim Üyesi Görüşme Formu, Öğretmen Görüşme Formu, Torrance Yaratıcı Düşünme Şekilsel Testi A ve B Formlarına yer verilmiştir. Ç2 kodlu çalışmada verilerin analizinde içerik analizi ve 2×2 Karma ANOVA (Mixed ANOVA) analizlerinden yararlanılmıştır. Çizelge 3' te ise incelenen çalışmaların sonuçlarına ilişkin bulgular sunulmaktadır.

Çizelge 3. İncelenen Çalışmaların Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Çalışma	Sonuçlar
Ç1	<ul style="list-style-type: none"> - Çocukların yaratıcı problem çözme düzeylerinin orta seviyede bulunması - Çocukların yaratıcı problem çözme puanları ile yaş, devam edilen sınıf düzeyi, okul türü, okula devam süresi değişkenleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın bulunmaması
Ç2	<p><u>Çalışmanın Nitel Bölümüne İlişkin Sonuçlar</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Okul öncesi dönemde yaratıcı problem çözme etkinliklerinin uygulanmasının önemli olduğu ve bu bağlamda eğitim ortamlarının yaratıcılığı destekleyecek niteliğe sahip olması gerektiği - Yaratıcı problem çözme etkinliklerinin çocukların yaş, gelişim düzeyi, ilgi, merak ve gereksinimlerinin göz önüne alınarak hazırlanması - Yaratıcı problem çözme etkinliklerinin basit, çocukların eğlenebileceği şekilde hazırlanması ve bu süreçte çocukları düşündürücü açık uçlu sorulara yer verilmesi - Çocukların yaşantıları, merakları ve ön öğrenmeleri ile uyumlu problem durumlarının seçilmesi - Yaratıcı problem çözme etkinliklerinin okul öncesi dönemde oyun temelli olması ve aile ile okulun katılımının esas alınması - Yaratıcı problem çözme etkinliklerinin çocukların akıcı, özgün ve ayrıntılı düşünme becerileri üzerinde etkili olması - Yaratıcı problem çözme etkinliklerinin çocukların yaratıcılıklarını desteklemesi <p><u>Çalışmanın Nicel Bölümüne İlişkin Sonuçlar</u></p>

	<ul style="list-style-type: none">- Yaratıcı problem etkinlik uygulamaları sürecinin sonunda, deney grubundaki çocukların yaratıcılık toplam puanlarında bir artış olması, kontrol grubundaki çocukların toplam puanlarında ise bir düşüş yaşanması- Yaratıcı problem çözme etkinliklerinin 5 yaş grubundaki çocukların yaratıcılıklarını desteklemesi
--	---

Çizelge 3 incelendiğinde Ç1 kodlu çalışmanın genel olarak iki sonuç etrafında şekillendiği görülmektedir. Bu kapsamda ilgili çalışmada çocukların yaratıcı problem çözme puanları orta düzeyde bulunmuş ve yaratıcı problem çözme ile yaş, devam edilen sınıf düzeyi, okul türü, okula devam süresi değişkenleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma görülmemiştir.

Ç2 kodlu çalışma ise çalışmanın nitel ve nicel bölümüne ilişkin sonuçlar bağlamında ele alınmıştır. Bu kapsamda ilgili çalışmada okul öncesi dönemde yaratıcı problem çözme etkinliklerinin uygulanmasının önemli olduğu ve bu bağlamda eğitim ortamlarının yaratıcılığı destekleyecek niteliğe sahip olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Yaratıcı problem çözme etkinliklerinin çocukların yaş, gelişim düzeyi, ilgi, merak ve gereksinimlerinin göz önüne alınarak hazırlanması ve bu süreçte çocukları düşündürücü açık uçlu sorulara yer verilmesi gerektiği belirtilmektedir. Yaratıcı problem çözme etkinliklerinde çocukların yaşantıları, merakları ve ön öğrenmeleri ile uyumlu problem durumlarının seçilmesi, bu etkinliklerin oyun temelli olması ve aile ile okulun katılımının esas alınması gerektiği sonuç olarak belirtilmektedir. Yaratıcı problem çözme etkinliklerinin çocukların akıcı, özgün ve ayrıntılı düşünme becerileri üzerinde etkili olduğu ve yaratıcılıklarını desteklediği çalışmanın diğer bir sonucudur.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

İlgili çalışmada okul öncesi dönemdeki çocuklarda yaratıcı problem çözme becerileri üzerinde Türkiye’ de 2018-2023 yılları arasında yapılmış çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaların 2018-2023 yılları arasında yayımlanması, Türkiye’ de gerçekleştirilmesi, okul öncesi eğitime ilişkin olması ve yaratıcı problem çözme üzerine yapılması çalışma grubunun temel seçim ölçütlerini oluşturmaktadır. İlgili çalışmalar ‘yaratıcı problem çözme’ ve ‘creative problem solving’ anahtar kelimeleri ile taranmıştır. Bu kapsamda 24.080 çalışma arasından sadece 2 çalışmanın araştırmanın kriterlerini sağladığı görülmüştür. Bu bağlamda okul öncesi dönemde yaratıcı problem çözme üzerine 2018-2023 yılları arasında çalışma sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Ateş ve Bangir Alpan (2022) tarafından Türkiye’ de yaratıcı problem çözme üzerine tüm çalışmaların incelenmesine yönelik olarak yapılan çalışma incelendiğinde de 1997-2019 yılları arasında okul öncesi dönemde sadece 3 çalışmanın gerçekleştirildiği belirtilmektedir. Bu bağlamda 1997 yılından itibaren okul öncesi dönemde yaratıcı problem çözmeye yönelik yapılan çalışmalarda bir artış olmadığı açıktır. Ülkemizde yaratıcılık ve problem çözme becerilerine ilişkin birçok çalışma mevcuttur (Akkaya, 2015; Bayrak ve Akkaynak, 2020; Çeliköz, 2017; Dereli-İman, 2013; Güven ve Kavuncuoğlu, 2023; Özyürek, 2018). Ancak okul öncesi dönemde doğrudan yaratıcı problem çözme becerisine ilişkin yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Çocukların gelişimleri üzerinde oldukça önemli bir yere sahip olan bu alanda daha fazla sayıda çalışmanın yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsamda çalışmada ilgili çalışmalar yıl, çalışmanın türü, çalışma alanı, araştırma deseni, çalışma grubu, örneklem büyüklüğü, veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri ve elde edilen sonuçlar bağlamında incelenmiştir. İlgili çalışmaların ikisinin de araştırma makalesi olduğu ve bu alanda ilgili yıllarda bir tez çalışmasının bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda okul öncesi dönemde yaratıcı problem çözmeye ilişkin makale çalışmalarının yanında konuya ilişkin daha detaylı veriler elde edilmesi ve daha kapsamlı bir inceleme yapılabilmesi amacıyla tez çalışmalarının yapılması önerilmektedir. İncelenen çalışmalardan birisi 2019 yılında gerçekleştirilirken, diğer çalışma ise 2020 yılında yapılmıştır. 2020 yılından sonra ise konuyla ilişkili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda

sonraki yıllarda konuya ilişkin çalışmaların artırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. İlgili çalışmalar çocukların yaratıcı problem çözme beceri düzeyleri ile yaratıcı problem çözme etkinliklerinin yaratıcılık üzerindeki etkisini incelemeye yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda konuya ilişkin yapılacak çalışmalarda yaratıcı problem çözme becerilerine yönelik farklı özelliklerin incelendiği çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. İlgili çalışmalar ilişkiisel tarama ve karma modelde gerçekleştirilirken daha çok okul öncesi eğitim grubundaki çocuklar ile çalışılmıştır. Bu bağlamda yapılacak çalışmalarda ebeveyn-çocuk ve öğretmen bağlamında veri üçlemesine yer verilebilir. İncelenen çalışmalarda genel olarak yaratıcı problem çözme becerisine dayalı aktivitelerin çocukların yaratıcılıkları üzerinde olumlu etkilerinin olduğu; yaratıcı problem çözme ile yaş, devam edilen sınıf düzeyi, okul türü, okula devam süresi değişkenleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda okul öncesi dönemde yaratıcı problem çözme etkinliklerinin uygulanmasının önemli olduğu ve eğitim ortamlarında yaratıcılığı destekleyecek düzenlemelerin yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Tasarlanacak bu etkinliklerde özellikle de çocukları düşündürücü açık uçlu sorulara yer verilmesi gerektiği, çocukların yaşantıları, merakları ve ön öğrenmeleri ile uyumlu problem durumlarının seçilmesinin önemli olduğu ve bu etkinliklerin oyun temelli olması ve aile ile okulun katılımının esas alınması gerektiği sonuç olarak belirtilmektedir. Yaratıcı problem çözme, karşılaşılan güçlüklerden kurtulabilmede yaratıcılık süreçlerini kullanmayı içerir. Yaratıcı problem çözme yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, analitik düşünme gibi üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesini sağlamaktadır. Meraklı, hayal gücünün kuvvetli olduğu erken yıllar, üst düzey düşünme becerileri açısından sonraki yıllar için temel oluşturan bir dönemdir. Bu kapsamda özellikle de okul öncesi öğretmenlerinin çocukların yaratıcı problem çözme becerilerini destekleyici aktiviteler gerçekleştirmesi oldukça önem taşımaktadır. Bu amaçla özellikle de erken yıllarda eğitimin oyun temelli olduğu düşünüldüğünde ve oyunun öğrenmede en etkili yollardan birisi olduğu göz önünde bulundurulduğunda çocukların oyun etkinliklerinde bu becerinin kazandırılmasına yer verilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. (2006). *Aktif öğrenme*. (8. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Akkaya, S. (2015). *Okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan fen ve doğa etkinliklerinin çocukların problem çözme becerilerine etkisi konusunda öğretmen görüşleri*, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, 2015.
- Alemdar Coşkun, M. (2016). *Problem Çözme Eğitim Programının Anasınıfına Devam Eden Çocukların Problem Çözme Becerileri ile Kişilerarası Problem Çözme Becerilerine Etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2016.
- Aslan, N. & Cansever, B. (2009). Eğitimde Yaratıcılığın Kullanımına İlişkin Öğretmen Tutumları. *Tübav Bilim Dergisi*, 2(3), 333-340.
- Ateş, A. & Bangir Alpan, G. (2022). Türkiye’de yapılan yaratıcı problem çözme konulu araştırmaların incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 26(2), 533-556.
- Bayrak, A. & Akkaynak, M. (2020). Okul öncesi eğitimde yaratıcı drama eğitiminin duyu düzenleme ve sosyal problem çözme becerilerine etkisi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 7(2), 1343-1381.
- Çelebi, E. (2014). *Erken Çocukluk Döneminde Yaratıcılık ve Geliştirilmesi*. Pegem Akademi Yayınları.
- Çeliköz, N. (2017). Okul Öncesi Dönem 5-6 Yaş Çocuklarının Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi. *Yıldız Journal of Educational Research*, 2(1), 1-25.

- Dereli-İman, E. (2013). Çocuklar için sosyal problem çözme ölçeği'nin 6 yaş grubu için Türkiye uyarlaması ve okul öncesi davranış problemleri ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 479-498.
- Ergen, Z. & Akyol, A. (2012). Anaokuluna Devam Eden Çocukların Yaratıcılıklarının İncelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 5(2), 156-170.
- Guilford, J. P. (1967). Creativity: yesterday, today and tomorrow. *The Journal of Creative Behavior*, 1(1), 3-14.
- Güven, Y. ve Kavuncuoğlu, M.K. (2020). Okul öncesi dönem çocukların yaratıcılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 37-53.
- Işık, A. (2013). Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcı Bireyler Yetiştirmede Görev ve Sorumlulukları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(6), 585-601.
- Karabey, B. (2010). *İlköğretimdeki Üstün Yetenekli Öğrencilerin Yaratıcı Problem Çözmeye Yönelik Erişi Düzeylerinin ve Kritik Düşünme Becerilerinin Belirlenmesi*, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2010.
- Kneeland, S. (2001). *Problem Çözme* (Çev. Nurdan Kalaycı). Gazi Kitapevi.
- Koray, Ö. & Azar A. Ortaöğretim Öğrencilerinin Problem Çözme Ve Mantıksal Düşünme Becerilerinin Cinsiyet ve Seçilen Alan Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 125-136.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Ankara.
- Önol, M. (2013). *Yaratıcı Problem Çözme Etkinliklerinin Bilimsel Süreç Becerilerine ve Başarıya Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir, 2013.
- Özyürek, A. (2018). Okul öncesi dönem çocuklarda problem çözme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 32-41.
- Runco, M. A. & Jaeger, G. J. (2012). The standard definition of creativity. *Creativity research journal*, 24(1), 92-96.
- Rogers, C. R. (1954). Toward a theory of creativity. *ETC: A Review of General Semantics*, 11(4), 249-260.
- San, İ. & Güler yüz, H. (2004). *Yaratıcı eğitim ve çoklu zekâ uygulamaları*. Artım Yayınları.
- Serin, O., Serin, N. & Saygılı, G. (2010). İlköğretim Düzeyindeki Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri'nin (CPCE) Geliştirilmesi. *İlköğretim Online*, 9(2), 446-458.
- Treffinger, D. J. (1995). Creative problem solving: Overview and educational implications. *Educational psychology review*, 7, 301-312.
- Urban, K. K. (1991). Recent trends in creativity research and theory in Western Europe. *European Journal of High Ability*, 1(1), 99-113.
- Üstündağ, T., (2009). *Yaratıcılığa Yolculuk*. Pegem Akademi Yayınları.
- Vural, T. C. (2008). *Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yaratıcı Düşünme: Yeni İlköğretim Programı Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılan Etkinliklerin Yaratıcılığı Geliştirmesi Açısından Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2008.
- Wilson, R. C., Guilford, J. P. & Christensen, P. R. (1953). The measurement of individual differences in originality. *The Psychological Bulletin*, 50(5), 362-370.
- Yıldırım, A. (2014). *Okul Öncesinde Yaratıcı Problem Çözme Etkinliklerinin Yaratıcılığa Etkisi (5 Yaş Örneği)*, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2014.

Yükçü, Ş. B. & Demircioğlu, H. (2017). Okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal problem çözme becerisinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 216-238.

Zembat, R. & Unutkan, Ö. P. (2005). *Problem çözme becerilerinin gelişimi. Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. Morpa Kültür.

Zeytun, S. (2010). *Okulöncesi öğretmenliği öğrencilerinin yaratıcılık ve problem çözme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2010